

Civilutskottets betänkande

1982/83: 16

om bostadsanvisningslagen

Motioner

I detta sammanhang behandlas motionerna 1982/83:

360 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

(1) att riksdagen upphäver bostadsanvisningslagen (1980:94),

1560 av Stig Gustavsson och Anita Modin (båda s) vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inriktningen av en översyn av bostadsanvisningslagen.

Gällande ordning m. m.

Bostadsanvisningslagen (1980:94) (prop. 1979/80:72. CU 1979/80:12), som trätt i kraft den 1 juli 1980, är avsedd att vara ett medel för kommunerna att genom förmedling av lediga bostadslägenheter skapa ökade förutsättningar för en allsidig befolkningssammansättning i kommunernas bostadsområden.

Med stöd av bostadsanvisningslagen får en kommun rätt att besluta att ett eller flera bostadsområden i kommunen skall vara bostadsanvisningsområde och att alla eller en del av bostadslägenheterna inom området – med vissa undantag – skall upplåtas enligt bestämmelserna i bostadsanvisningslagen.

Ett beslut om bostadsanvisningsområde medför skyldighet för husägarna i området att underrätta kommunen så snart någon lägenhet, som omfattas av beslutet, blir ledig. Om kommunen vill förmedla en ledig lägenhet, kan kommunen antingen föreslå att lägenheten skall upplåtas till en viss bostadssökande eller bestämma att upplåtelsen skall ske till kommunen. Husägaren kan vägra upplåtelse till en bostadssökande men är skyldig att upplåta lägenheten till kommunen om den begär det. Sker upplåtelsen till kommunen, kan kommunen upplåta lägenheten i andra hand utan att något medgivande från husägaren behövs.

Lagen innehåller också regler om villkoren för de upplåtelser som sker med stöd av lagen om ersättning i vissa fall för utebliven hyra m. m.

I direktiven till bostadskommittén (1982:94 s. 14) anförts:

Om bostadsområden skall få en allsidig befolkningssammansättning samtidigt som lägenheterna förmedlas till hushållen efter behov är det nödvändigt att kommunerna har ett starkt inflytande över bostädernas fördelning. Kommittén bör studera kommunernas erfarenheter bl. a. av bostadsanvisningslagen (1980:94) och överväga de ytterligare åtgärder som kan vara nödvändiga för att kommunen skall få tillgång till de lägenheter som

behövs för att uppnå önskvärd variation i hushållssammansättningen inom olika områden.

Bostadsministern har i frågesvar den 9 december 1982 hänvisat till att bostadskommittén skall överväga bl. a. vissa åtgärder som krävs för att kommunerna skall kunna förmedla ett tillräckligt antal lägenheter och att därvid kommunernas erfarenheter av bostadsanvisningslagen skall studeras.

Utskottet

I den moderata partimotionen 360 yrkande 1 hemställs att riksdagen *upphäver* bostadsanvisningslagen. Som grund för yrkandet anges bl. a. att lagen innebär en ytterligare minskning av den enskildes rätt och en oacceptabel inskränkning av äganderätten.

De grundläggande avvägningarna mellan intresset att aktivt bidra till att skapa en allsidig befolkningssammansättning i bostadsområdena, å ena, och en nödvändig inskränkning i uthyrningsrätten, å andra sidan, har gjorts redan i anslutning till att förslaget till lag lades fram av dåvarande trepartiregeringen i december 1979. Enligt utskottets mening har i denna del inte inträtt några nya förutsättningar. Motionsförslaget avstyrks.

Genom motion 1560 (s) föreslås riksdagen begära att den *översyn* av bostadsanvisningslagen som sedermera angetts ingå i bostadskommitténs uppdrag bör omfatta även möjligheterna att förenkla vissa krav i syfte att underlätta tillämpningen. Motionärernas syfte med att påkalla ett riksdagsbeslut anges vara att få garantier för att de i motionen upptagna frågorna tas upp till övervägande.

Bostadskommittén skall enligt sina direktiv inte endast studera kommunernas erfarenheter av bl. a. bostadsanvisningslagen utan även överväga de ytterligare åtgärder som kan vara nödvändiga för att kommunen skall få tillgång till de lägenheter som behövs för att uppnå önskvärd variation i hushållssammansättningen inom olika områden. Enligt direktiven är en central uppgift för bostadspolitiken att medverka till att bostadsbeståndet i större utsträckning än hittills fördelas till hushållen efter deras behov. Med dessa riktlinjer för utredningsarbetet måste det bli ofrånkomligt att överväga även de särskilda frågor som angetts i motionen. Motionärernas angivna syfte blir därmed tillgodosett utan en föreslagen riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

1. beträffande *upphävande av bostadsanvisningslagen* att riksdagen avslår motion 1982/83:360 yrkande 1.

2. beträffande *viss översyn av bostadsanvisningslagen* att riksdagen avslår motion 1982/83:1560.

Stockholm den 10 mars 1983

På civilutskottets vägnar
KJELL A. MATTSSON

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Thure Jadestig (s), Knut Billing (m), Magnus Persson (s), Ivar Nordberg (s), Bertil Danielsson (m), Birgitta Hambræus (c), Per Olof Håkansson (s), Kerstin Ekman (fp), Tore Claeson (vpk), Margareta Palmqvist (s), Rune Evensson (s), Jan-Eric Virgin (m) och Göte Jonsson (m).

Reservationer

1. Upphävande av bostadsanvisningslagen

Knut Billing, Bertil Danielsson, Jan-Eric Virgin och Göte Jonsson (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 2 som börjar "De grundläggande" och slutar "Motionsförslaget avstyrks" bort lyda:

Bostadsanvisningslagen innebär en oacceptabel inskränkning av äganderätten. Dessutom innebär lagen att bostäderna inte fördelas efter bostadskonsumenternas önskemål och efterfrågan utan via ett administrativt system, vilket medför att trögheten på bostadsmarknaden förstärks. Den enskilde medborgarens önskemål får stå tillbaka för den kommunala byråkratins ambitioner att styra och ställa. Dessa förhållanden i förening med lagens tidigare påtalade karaktär av krislagstiftning leder utskottet till slutsatsen att lagen liksom följdlagstiftning därtill bör upphävas. Motion 360 (m) yrkande 1 tillstyrks därför.

dels utskottet under 1 bort hemställa

1. beträffande *upphävande av bostadsanvisningslagen* att riksdagen bifaller motion 1982/83:360 yrkande 1.

2. Översyn av bostadsanvisningslagen (motiveringen)

Knut Billing, Bertil Danielsson, Jan-Eric Virgin och Göte Jonsson (alla m) anser – under förutsättning av bifall till reservation 1 – att den del av utskottets betänkande på s. 2 som börjar "Bostadskommittén skall" och slutar "riksdagens åtgärd" bort lyda:

Utskottets ställningstagande ovan innebär naturligt att det inte är aktuellt

med en föreslagen översyn. Även bortsett därifrån är skälen för en översyn med förordad inriktning inte tillräckliga. Motion 1560 avstyrks.

Särskilt yttrande

Översyn av bostadsanvisningslagen

Tore Claeson (vpk) anför:

Som utskottet konstaterar skall bostadskommittén överväga även de särskilda frågor som angetts i motion 1560 (s). Det bör noteras att kommitténs överväganden naturligen också bör syfta till att förenkla beslut om bostadsanvisningsområde genom att avstå från synpunkter från bl. a. fastighetsägare och ersätta detta med viss besvärsmätt, till att ålägga fastighetsägare att underrätta kommunen om samtliga upplåtelser, till skyldighet för fastighetsägare att godta anvisad hyresgäst och till att skärpa påföljderna. Vänsterpartiet kommunisterna har tidigare (motion 1979/80:248) hävdad även ytterligare synpunkter på hur lagen kan göras enklare och effektivare. Också dessa synpunkter bör ingå i kommitténs överväganden.